

FILOSOFICKÁ REFLEXE NĚKOLIKA POJMŮ ŠKOLSKÉ PEDAGOGIKY

Kateřina Švestková

PALOUŠ, R. *Filosofická reflexe několika pojmů školské pedagogiky*. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1833-3.

Pojmy jako výchova, vzdělání, učitel a žák, či třeba princip názornosti, tvoří pomyslnou základnu v pedagogických vědách. Jejich výklad nebývá zcela jednoznačný a v průběhu staletí se jejich význam mění a posouvá dle potřeb a nároků doby. Aktuální etapa této proměny se začala formovat v 19. století, kdy výchova a vzdělávání mimo rodinu nabyly značný význam. Na důležitosti získala především moderní technověda, která se stala nezbytnou součástí života dnešní společnosti.

Odborná teorie pracuje se skutečnostmi a souvislostmi, jež jsou uchopeny v podobě definic a pojmů. I přes současnou proměnu školství, jež přináší nové cesty a možnosti jak koncipovat školní výuku, se uplatnění a význam základních pedagogických pojmů ustálil a není podstatně měněn. Je tedy zapotřebí o nich nadále uvažovat a psát? Bezesporu ano, neboť v takových případech není cílem přinést zcela nové poznatky, ale poukázat na možné souvislosti, které mohou v „samozřejmosti“ známých pojmů uniknout pozornosti.

Radim Palouš svým specifickým zpracováním této problematiky vybočuje z řad autorů, kteří se snaží o uchopení základních pedagogických pojmů. V roce 2010 vydal útlou knihu, nazvanou *Filosofická reflexe několika pojmů školské pedagogiky*. Její text vychází z Patočkovy filosofie výchovy a, jak autor uvádí, vznikl a vyvíjel se po dobu dlouhou přes půl století, kdy o jednotlivých myšlenkách přednášel, diskutoval a psal v periodickém i neperiodickém tisku doma i v zahraničí.

Knih je členěna do šesti kapitol, zabývajících se filosofickým rozбором vybraných pedagogických pojmů. Jednotlivá témata v rámci kapitol jsou graficky oddělena a stěžejní myšlenky textu jsou zvýrazněné. Úvodní část knihy vystihuje význam pojmů a definic pro odbornou teorii a smysl jejich zpracování. První kapitola tvoří náhled na vybrané základní pedagogické pojmy. Stručně vysvětluje jejich obsah, původ slova a nezřídka také vývoj pojmu.

Následující kapitoly představují analýzu pojmů jako výchova, vzdělání, učitel a žák a princip názornosti. Poslední část knihy se zabývá otázkou, kde se odehrává výchova a vzdělávání. Celou publikaci uzavírá epilog, jenž se ve čtyřech větách účelně zamýšlí nad smyslem použití pojmů a významu práce učitele.

Knihy je psána čtivým a poměrně srozumitelným jazykem. Její obsah je však blíže filosofickým nežli pedagogickým textům. Při výkladu autor většinou začíná uvedením daného pojmu do všeobecně známé roviny a postupně se přesouvá k popisu oblastí, které s vybraným termínem souvisí. Dále se zabývá spornými otázkami, závisujícími na sledované problematice, a nakonec se znovu navrácí přímo k jádru původního pojmu. Tím se uzavírá pomyslný kruh filosofických zamyšlení nad sledovanou oblastí.

Pro pedagogické pracovníky a studenty učitelství může být recenzovaná publikace zajímavá novým pojetím známé a mnohokrát zpracované problematiky. Naleznou v ní jiný úhel pohledu na některé základní pedagogické pojmy a uvědomí si řadu souvislostí, jež by při „čistě pedagogickém“ rozboru sledovaného pojmu mohly uniknout pozornosti.

Kontaktní adresa

Mgr. Kateřina Švestková
studentka DSP, obor Pedagogika
Ústav pedagogiky a sociálních studií
Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Žižkovo nám. 5
779 00 Olomouc
k.filipi@seznam.cz